

Foto: RINA CASTELNUOVO

Palæstina lever. FN-anerkendelse eller ej – palæstinenserne er i fuld gang med at bygge deres stat. Martin Krasnik rapporterer fra livlige Ramallah.

Roskildefestivalen. Der bliver brugt 40 millioner på 170 navne i år. Men er det de rigtige solister og orkestre, og kommer publikum overhovedet for at høre musik?

Pirateri. Der var engang, hvor pirater angreb skibe på ruten mellem Bordeaux og Nordeuropa for at stjæle den kostbare vin.

En ørkenvandring. Sådan er det at leve i den moderne kernefamilie, mener forfatteren Keld Conradsen. Hans hovedperson betjener sexystne kvinder med sine store hænder.

Fortællinger. Bordet flyder med skitser af eventydrægger, næsehorn, vinmarker, angst børn og junglelandskaber. Reportage fra tegneserieskole i Paris.

UDLAND

8

KULTUR

3

IDÆR

1

BØGER

8

FAKTISK

6

Mentale færdigheder. I fremtidens skole bliver det attraktivt at gå i klasse med tosprøgede, for tosprøgede børn udvikler en bedre hjerne end etsprøgede, viser international forskning. I dag vokser to tredjedele af alle børn i verden op i et tosprøget miljø. Det skal vi dyrke, anbefaler forskerne.

De kan jonglere

AF ANNETTE K. NIELSEN

Hvis det stod til den fremtrædende amerikanske psykolog og lingvist, professor Judith Kroll fra University of Pennsylvania, skulle alle børn lære to sprog. »Og jo tidligere jo bedre,« som hun siger. For de seneste ti-års forskning viser, at tosprøghed ikke alene fremmer evnen til at kommunikere, den fremmer også udviklingen af en række mentale færdigheder, der ikke har noget med sproglig kommunikation at gøre.

»En række forsøg viser, at dygtige tosprøgede udviser en bedre evne til at vælge mellem forskellige tankegange end etsprøgede. De er bedre til at fokusere og rette deres opmærksomhed bort fra uvedkommen oplysninger. De ser også ud til at være lidt bedre til at multitaskes end etsprøgede,« siger Judith Kroll. Med andre ord bliver der skruet godt op for hele det mentale beredskab, når man har gode færdigheder i to sprog.

Forskning i tosprøghed er i hastig vækst, hvad et netop afholdt internationalt symposium i Oslo viser med al ønskelig tildelighed. Det første International Symposium on Bilingualism blev afholdt i 1997 og havde omkring 100-150 deltagere, imens det seneste symposium samlede over 700 forskere fra hele verden, fortæller Judith Kroll. Væksten i feltet er i grunden ikke så vanskeligt at forklare. For de sidste 20 år er verden blevet mindre, folk slår sig ned i fremmede lande i stadig større tal, og at tilegne sig to sprog er ved at være reglen snarere end undtagelsen. I USA taler omkring 20 procent af befolkningen et andet sprog end engelsk derhjemme, en forøgelse på over 140 procent siden 1980. Endvidere anslår man, at hele to tredjedele af alle børn i verden vokser op i et tosprøget miljø.

Judith Kroll er en af pionererne inden for sit felt, hun har forsket i tosprøghed og den tosprøgede hjerne i over 20 år. Nu glæder hun sig over den opmærksomhed, som hendes forskningsgren efterhånden er blevet genstand for. »Vi var længe bare en lille gruppe forskere, som andre fagfolk syntes havde

gang i et underligt og meget rodet forskningsfelt. Tospøgede blev ikke opfattet som repræsentative for almindelig og typisk sprogsprængelse. Man opfattede dem som besværlig og vanskelige at få et forskningsmæssigt greb om. Hvis man virkelig ville forstå sprogsprængelse, gjaldt det om at studere etsprøgede,« siger Judith Kroll. Faktisk blev tosprøgede opfattet som en særlig undergruppe lidt på linje med eksempelvis folk med hjerneskader. En af de store landvindinger inden for denne forskning har været væksten i neurovidenskabelige teknologier såsom MRI scanninger. »For nu kan vi se, hvad der sker i hjerne, imens folk bruger deres to sprog. Før i tiden havde vi en forestilling om, at de to sprog måske var lokaliseret til forskellige steder i hjerne. Men nu ved vi blandt mange andre ting, at det samme hjernevev mere eller mindre understøtter begge sprog.«

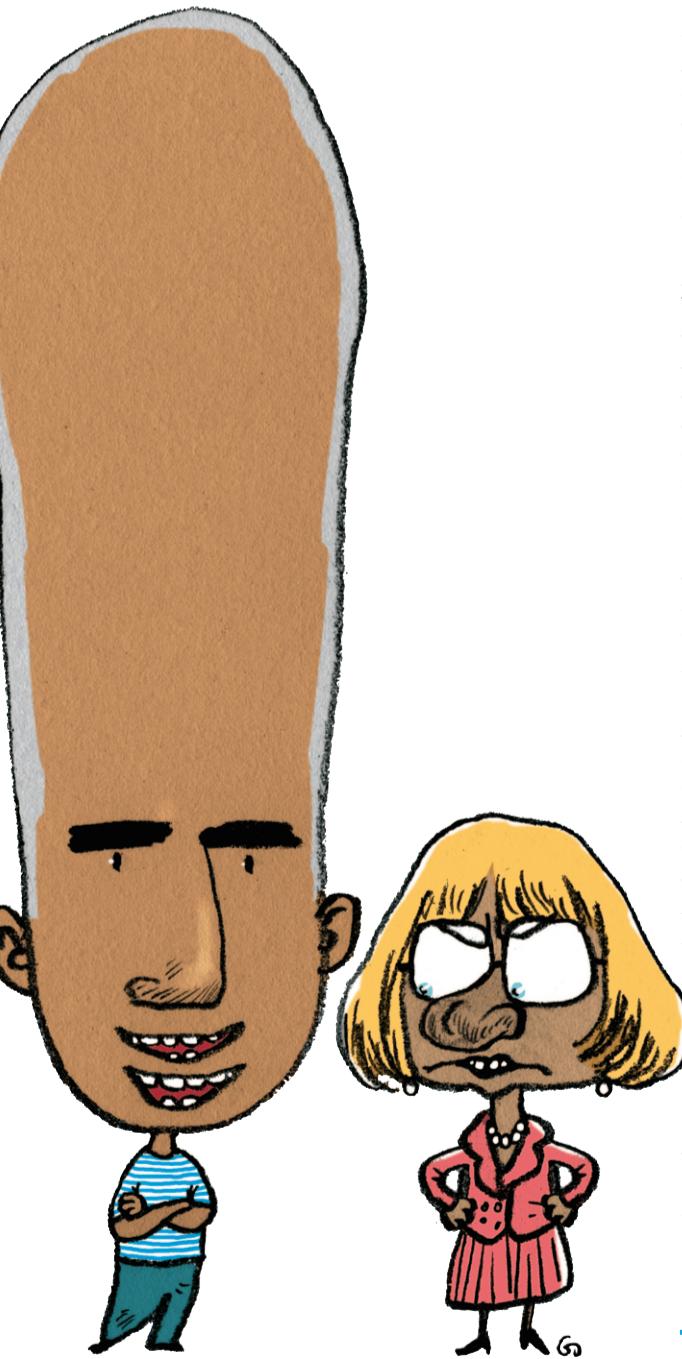
Judith Kroll leder for tiden et stort internationalt projekt på sin universitet om forståelsen af netop den tosprøgede hjerne. Det hedder *Understanding the Bilingual Mind and Brain*. USAs nationale forskningsråd, National Science Foundation, har støttet projektet med knap tre millioner dollars, for det ser nemlig ud til, at tosprøgede udvikler en fundamentalt anderledes hjerne end etsprøgede, og det vil man selvsagt gerne vide mere om.

Senere Alzheimers

Hvor sprogforskere i mange år forestillede sig, at kun det ene af de to sprog hos tosprøgede var aktive ad gangen, viser Judith Krollsbanebrydende forskning, at begge sprog er aktive i hernen hele tiden. »Tospøgede kan ikke bare slukke for det ene af deres to sprog,« som hun siger. Denne manglende slukkeknap er en af hemmelighederne bag deres anderledes hjernefunktion. Kroll bruger udtrykket »jonglere« for at beskrive, hvad der foregår.

Begge sprog konkurrerer så at sige konstant om opmærksomhed, når tosprøgede læser, skriver og lytter, men især når de taler. De jonglerer frem og tilbage mellem sprogene, og først ret sent i taleprocessen undertrykker de det ene sprog og begynder at tale det andet. Vi kan konstatere, at tosprøgede momentant aktiverer det sprog, de ikke bruger. En oversættelse af, hvad vi vil sige, ligger altså lige på tungen,inden de siger noget.« Med andre ord flyder de to sprog hele tiden ind over hinanden, fremhæver Judith Kroll.

Denne konstante sproglige jonglering med sprogene bevirker, at tosprøgede udvikler en stor ekspertrise i at vælge mellem en

masse ord og sætningskonstruktioner og i at undertrykke brugen af det ene sprog. Denne eksperiment ser ud til at indvirke på andre mentale funktioner, der, som nævnt, ikke kun har med sproglig kommunikation at gøre. Teorien er, at gode færdigheder i to sprog styrker det, man kalder hjernenens »executive control system«. Det vil sige det system i hernen, der blandt andet medierer mellem sprog, hukommelse og opmærksomhed.

Faktisk har en anden fremtrædende forsker i tosprøghed, professor Ellen Bialystok fra University of Toronto, for nylig vist, at ældre tosprøgede udvikler symptomer på Alzheimers senere end etsprøgede. De tosprøgede er også ramt af Alzheimers, men de er i stand til at fungere på et højere niveau sideløbende med, at sygdommen slår rod i deres hjerne. »Det ser ud til, at tosprøgede udvikler en kognitiv reserve, eller en ekstra hjernekapacitet, der kompenserer for tab af funktion andre steder i hernen,« siger Judith Kroll om Bialystoks forskningsresultater.

I ørøven har den gængse opfattelse i Danmark og andre steder i verden været, at imens to sprog er en praktisk fordel for voksne, når det gælder handel med udlandet, rejseaktivitet og kulturtilegnelse, så er to sprog en frygtelig ulæmle for børn. Man forestiller sig, at læring af to sprog overbevirer hjernevenne hos de kære små, som skal tilegne sig to ordforråd, to sæt grammatiske regler og måske også to kulturer. Men forskning i tosprøghed hos spædbørn og småbørn viser lige modsat, at de lærer to sprog lige så ubesværet, effektivt og fuldendt, som hvis de bare lærte et enkelt. Det er måske mere de tosprøgedes omgivelser, der har et problem med fænomenet end børnene selv, fortæller professor Kroll. Endskønt deres sproglige udvikling følger en lidt anderledes bane, og de for eksempel har et lidt mindre ordforråd i hvert sprog, indhenter de hurtigt det tabte. »Oven i købet udviser de tegn på et udvidet mentalt beredskab i forhold til etsprøgede allerede i tre-førre års alderen,« påpeger hun.

Alligevel er det ikke nødvendigt at være dét, man kalder tidligt tosprøghed, for at høste fordelene af at være flydende i to sprog. »Vi opfatter, at tosprøghed og læring af et andet sprog er en del af det samme sproglige og kognitive system. Så i dag definerer vi tosprøghed som aktiv bruger af to sprog, fordi selv folk, der lærer to sprog meget tidligt, sjældent bruger

Ideer SIDE 4

25

2011

DANMARKS BEDSTE BOLIGMAGASIN

8 SOMMERBOLIGER
NY STIL I
SOVEVÆRELSET
KREATIVE LØSNINGER
KØB RUM I DAG
WWW.RUMID.DK

The Organic Pharmacy • suki skin care • Logona • Jane Iredale m. fl.

økologisk ansigtssløft

Valgt som nr. 1 af pure shops kunder blandt 1275 økologiske produkter

Se yngre ud med aktiv Anti-oxidant Face Gel og Face Firming Serum fra det eksklusive mærke The Organic Pharmacy

Besøg Danmarks største økologiske parfumeri i Grønnegade og få professionel rådgivning

pure shop

Postordre: Fragtfrit ved køb over 500 Kr.

Boutikken: Grønnegade 31 & 36 • Kbh. K • Tlf. 33 17 00 70 • pureshop.dk

USA-kursus
ved Mads Fuglede
10.juli - 16.juli 2011

Hvorhen man end vender sig, får man øje på USA. Denne amerikanske synlighed henrykker nogle og bekyrmer andre. Kurset er en rejse gennem amerikansk historie og identitet med det formål at få opklaret, hvordan amerikanerne blev så amerikanske. Undervisningen vil bestå både af studiegrupper og foredrag.

Grundtvigs Højskole Frederiksborg
Frederiksværksgade 147, 3400 Hillerød
Tlf. 4826 8700 - www.grundtvigs.dk

Bestil program på hjemmesiden eller på 4826 8700

Lange kurser: 8, 16, 24 el. 36 uger. Kursusstart 28/8, 23/10 2011 og 8/1, 4/3 2012. Filosofi, politik, journalistik, foto, film, kunst, musik, rejser m.m.

Læsernes vinklub

Vinklub for livsnydere

Meld dig ind på: www.weekendavisen.dk - se under "LIV"

Weekendavisen **VINOVENUE**